

5.12.2024

Kansantalousosasto

Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestöennusteen vaikutus keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä

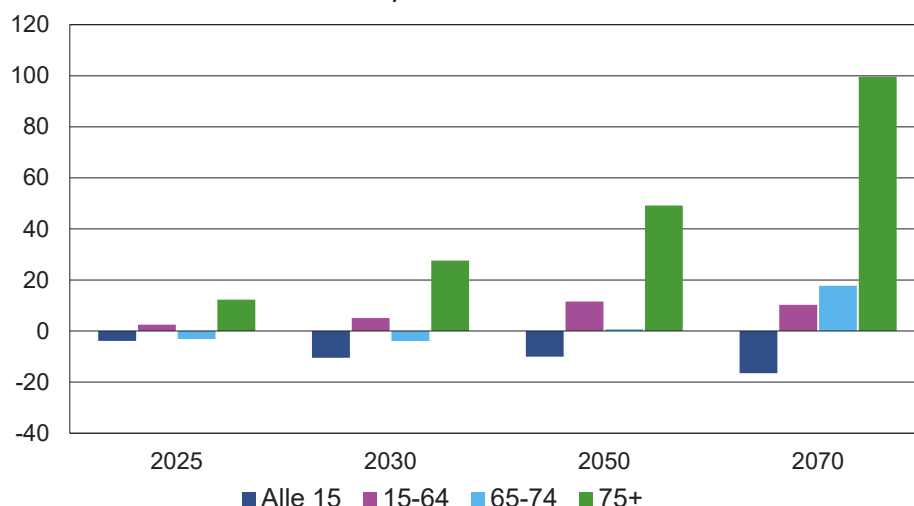
Tässä muistiossa esitellään Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestöennusteen oletuksia. Lisäksi muistiossa esitellään vaihtoehtoinen väestöprojektion, jossa nettomaahanmuutto on 25 000 henkeä vuodesta 2025 alkaen.

Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestöennuste

Tilastokeskus julkaisi uuden väestöennusteensa 24.10.2024. Edellinen väestöennuste oli vuodelta 2021. Suhteessa edelliseen ennusteeseen, keskeinen muutos uudessa väestöennusteessa koskee oletusta nettomaahanmuutosta, jonka arvioidaan olevan 40 000 vuodessa pitkällä aikavälillä. Se on 25 000 enemmän kuin aiemmassa väestöennusteessa.

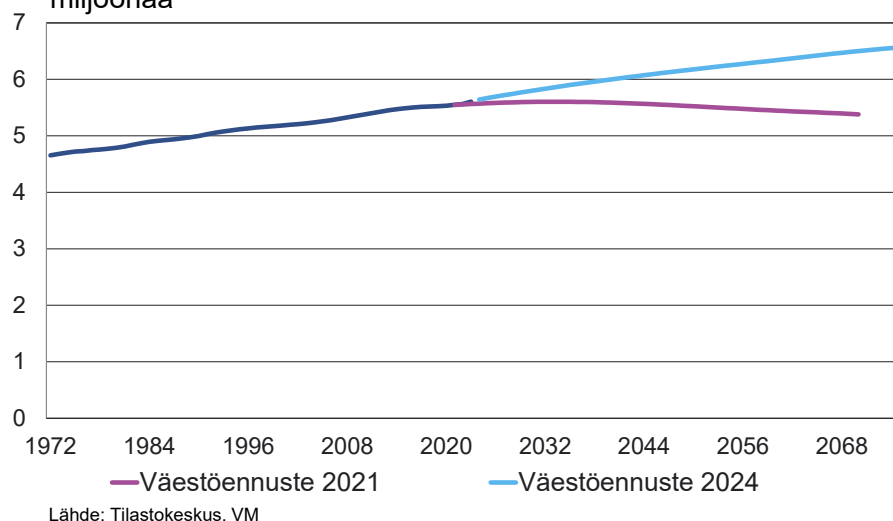
Vuoden 2024 väestöennusteen mukaan Suomen väkiluku nousisi 6,5 miljoonaan henkilöön vuoteen 2070 mennessä. Alle 15-vuotiaiden määrä sen sijaan laskisi nykyisestä 832 000 nuoresta runsaaseen 700 000 nuoreen vuoteen 2070 mennessä. 15–64-vuotiaan väestön kasvaisi nykyisestä 3,4 miljoonasta 3,8 miljoonaan 2050-luvulla. Yli 75-vuotiaan väestön määrä sen sijaan kaksinkertaistuisi nykyisestä 627 000 henkilöstä yli kaksinkertaiseksi lähes 1,3 miljoonaan vuoteen 2075 mennessä.

Väestön muutos, väestöennuste 2024 suhteessa vuoteen 2022 prosenttia

Edellisessä vuoden 2021 väestöennusteessa väestön ennustetaan kääntyvän laskuun 2030-luvulla ja laskevan noin 5,4 miljoonaan vuoteen 2070 mennessä. Vuoden 2021 väestöennusteessa työikäisen väestön (15–64-vuotiaat) ennustettiin laskevan vuosina 2023–2070 yli 480 000 henkilöllä. Uudessa väestöennusteessa työikäisen väestön ennustetaan kasvavan noin 320 000 henkilöllä samalla ajanjaksolla.

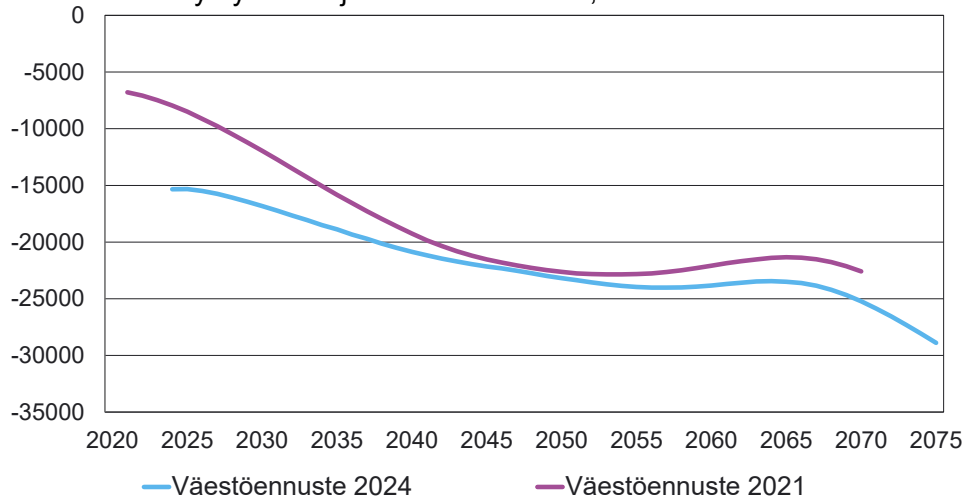
Väestö miljoonaa

Väestön ennustettu kasvu on maahanmuuton varassa. Ilman maahanmuuttoa väestö vähenisi nopeammin kuin vuoden 2021 väestöennusteessa matalan syntyvyyden vuoksi.

Luonnollinen väestön lisäys

Elävänä syntyneiden ja kuolleiden erotus, lukumäärä

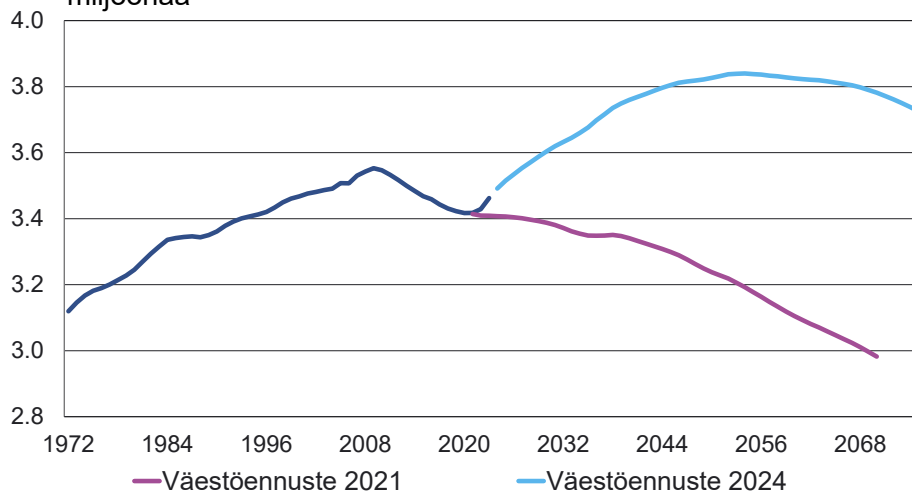

Lähde: Tilastokeskus

Yllä olevasta kuviosta voidaan havaita, että vuoden 2021 ja 2024 väestöennusteissa kuolleiden määrä ylittää syntyneiden määrän koko ennustejaksolla eli luonnollinen väestönkasvu on negatiivista. Suhteessa vuoden 2021 väestöennusteeseen, luonnollisella väestönkasvulla on aikaisempaa negatiivisempi vaikutus väestökehitykseen. Vaikka luonnollinen väestönlisäys on negatiivinen, maahanmuutto kompensoi väestön vähenemistä. Kun nettomaahanmuutto ylittää luonnollisen väestönlisäyksen absoluuttisen arvon, kokonaisväkiluku kasvaa.

Työikäinen väestö (15–64-vuotiaat)

miljoonaa

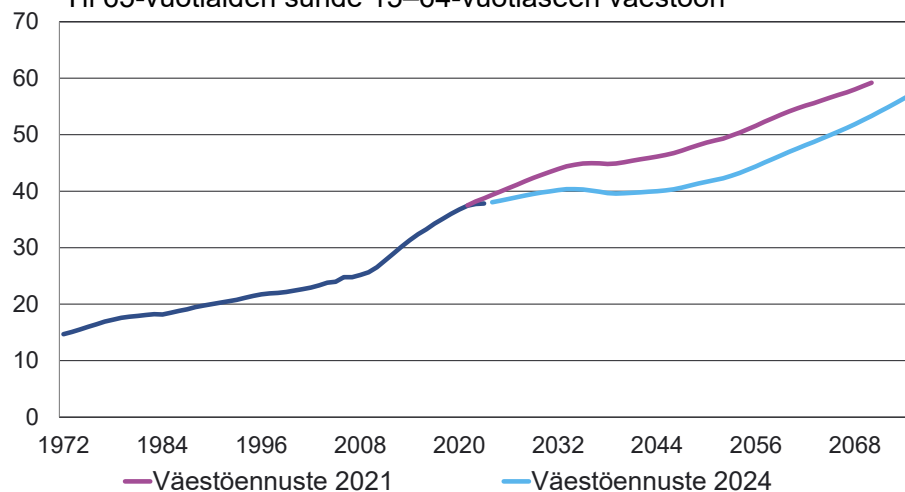
Lähde: Tilastokeskus, VM

Työikäisen väestön määrä kasvaa korkean nettomaahanmuuton seurauksena, sillä merkittävän osan maahanmuuttajista oletetaan olevan työikäisiä. Työikäisen

väestön ennustetun kasvun vuoksi vanhushuoltosuhte (yli 65-vuotiaiden osuus 15–64-väestöstä) kasvaa vuoden 2021 väestöennustetta hitaammin.

Vanhushuoltosuhte

Yli 65-vuotiaiden suhde 15–64-vuotiaaseen väestöön

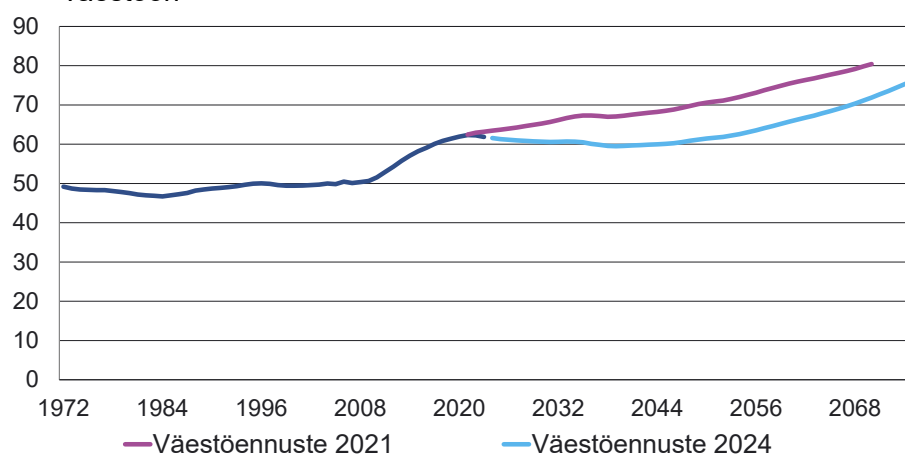

Lähde: Tilastokeskus, VM

Huoltosuhte (alle 15-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat osuus 15–64-vuotiaasta väestöstä) kääntyy alhaisen syntyvyyden ja korkean nettomaahanmuuton vuoksi laskuun ennustejakson ensimmäisinä vuosina, mutta kääntyy kasvuun 2040-luvun puolivälissä.

Huoltosuhte

Alle 15-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat suhteessa 15–64-vuotiaaseen väestöön

Lähde: Tilastokeskus, VM

Väestöennusteen oletukset

Väestöennusteet perustuvat oletuksiin syntyvyydestä, kuolleisuudesta ja maahanmuutosta. Seuraavassa käydään läpi keskeisiä muutoksia vuoden 2024

väestöennusteessa käytettyihin oletuksiin suhteessa edelliseen vuoden 2021 väestöennusteeseen ja oletusten vaikutuksia kestävyysvajeeseen.

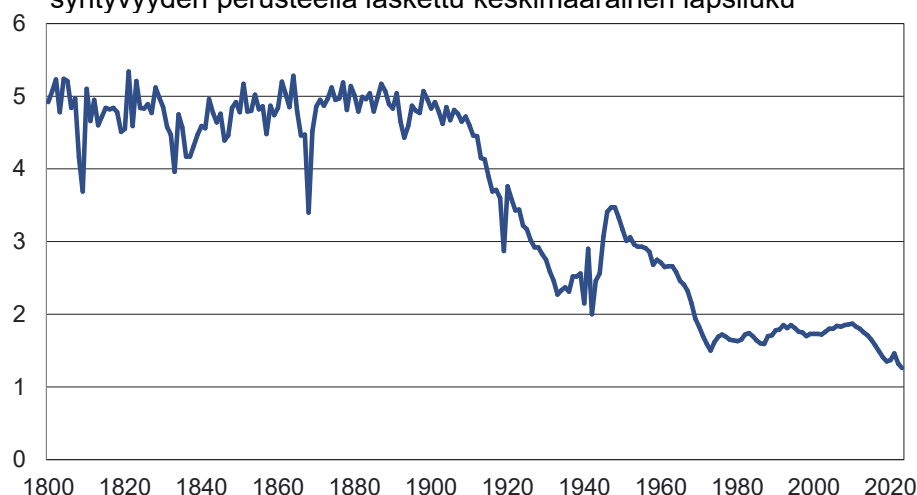
Syntyvyys

Kokonaishedelmällisyysluku kertoo kuinka monta lasta nainen keskimäärin synnyttää elinaikanaan, jos syntyvyys pysyisi laskentavuoden tasolla.

Suomessa kokonaishedelmällisyysluku on 1900-luvun alusta lähtien sodan jälkeisiä vuosia lukuun ottamatta laskenut ja pysyi verrattain tasaisena 1970-luvulta lähtien 2000-luvun alkuun. Syntyvyys kääntyi kuitenkin laskuun vuoden 2010 jälkeen, lukuun ottamatta vuosia 2020 ja 2021, jolloin syntyvyys kasvoi suhteessa edelliseen vuoteen. Syntyvyyden lasku on jatkunut vuoden 2022 jälkeen, ja kokonaishedelmällisyysluku oli vuonna 2023 1,26 eli alin koko mittaushistoriassa.

Kokonaishedelmällisyysluku

syntyvyyden perusteella laskettu keskimääräinen lapsiluku

Lähde: Tilastokeskus

Tilastokeskuksen väestöennusteissa kokonaishedelmällisyys pidetään koko ennustejakson ajan vakiona jollakin keskimääräis- tai lähtötasolla.

Tilastokeskuksen edellisessä, vuonna 2021 julkaistussa väestöennusteessa oletus kokonaishedelmällisyydelle oli 1,45. Vuoden 2024 väestöennusteessa kokonaishedelmällisyyden oletetaan olevan 1,26.

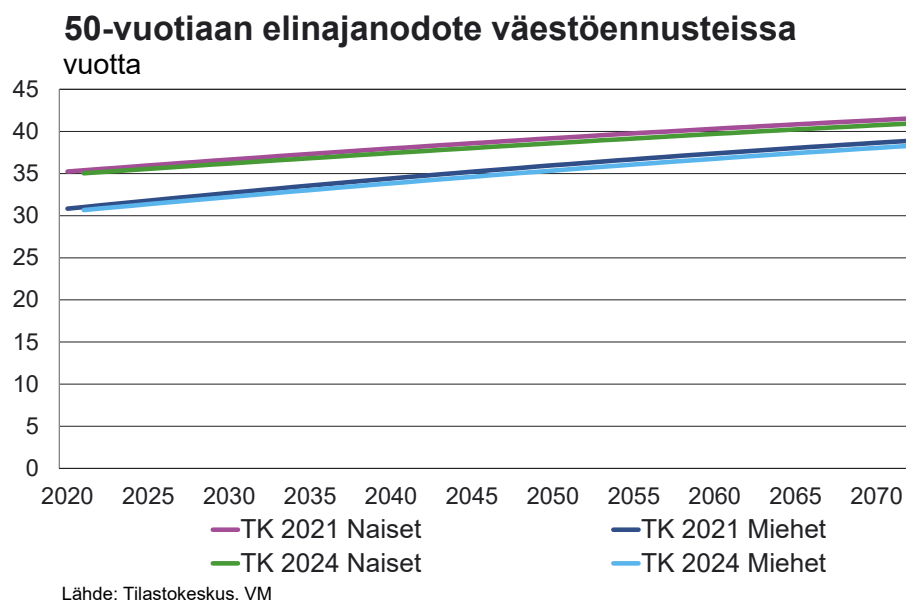
Syntyvyyden muutokset vaikuttavat arvioihin julkisen talouden kestävydestä väestörakenteen muutosten kautta. Syntyvyys vaikuttaa huoltosuhteeseen, eli lasten ja ikääntyneiden määrään suhteessa työikäiseen väestöön. Matala syntyvyys vähentää huollettavien määrää ja alentaa siten aluksi julkisia menoja, kun esimerkiksi koulutusmenot ja lapsiperheille maksettavat etuudet pienenevät. Pidemmällä aikavälillä matala syntyvyys heikentää julkista taloutta pienentämällä verotuloja, kun työikäisen väestön osuus pienenee.

Valtiovarainministeriö on arvioinut matalan syntyvyyden vaikutuksia julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysvajeeseen kestävyysvajeelaskelman avulla¹². Kestävyysvajeen herkkyytarkasteluissa kokonaishedelmällisyysluvun kasvu 0,25 yksiköllä vähentää kestävyysvajeita noin 0,1 prosenttiyksikköä. Syntyvyyden alenemisen vaikutukset ovat vastakkaismerkkisiä mutta samansuuruisia. Syntyvyyden muutoksen vaikutus kestävyysvajeeseen on verrattain pieni suhteessa kestävyysvajeen suuruuteen. VM:n syksyn 2024 arvion mukaan kestävyysvaje on noin 2 %³.

Kuolleisuus

Tilastokeskuksen väestöennusteissa kuolevuus perustuu kuolleisuustilastojen perusteella laskettuihin kuolleisuuskertoimiin ja kuolevuuden vuotuisen muutokseen. Kuolleisuuden ennustetaan jatkavan laskuaan koko ennustejakson ajan. Alle 50-vuotiaiden kuolleisuuden arvioidaan laskevan samaan tapaan kuin se on vähentynyt verrattaessa vuosien 1989–1993 ja 2018–2023 kuolleisuutta. Yli 50-vuotiaiden kuolleisuuden puolestaan arvioidaan vähenevän samalla tavoin kuin on havaittu vuosien 1999–2003 ja 2018–2023 välillä. Vuosi 2022 on jätetty pois tarkastelujaksosta 2018–2023, koska kuolleisuus oli poikkeuksellisen korkea.

Alla olevassa kuviossa esitellään ennustetun kuolleisuuden perusteella laskettua elinajanodotetta 50-vuotiaille miehille ja naisille.

¹ Valtiovarainministeriö (2023). *Valtiovarainministeriön kestävyysvajeelaskelmien menetelmäkuvaus*. <https://vm.fi/menetelmakuvaukset/>

² Syntyvyyden vaikutuksia julkiseen talouteen on tarkasteltu aiemmin Suomen julkisen talouden kestävyys - raportissa.

Valtiovarainministeriö (2020). Suomen julkisen talouden kestävyys. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:59. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-287-1>

³ Valtiovarainministeriö (2024). Taloudellinen katsaus: syksy 2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-680-0>

Suhteessa vuoden 2021 väestöennusteeseen oletus kuolevuuden alenemisesta ei ole olennaisesti muuttunut. 50-vuotiaan elinajanodotteen ennustetaan nousevan naisilla reilut 4 vuotta ja miehillä reilut 3 vuotta vuoteen 2050 mennessä.

Elinajan pidentyminen lisää julkisen talouden kestävyysvajetta väestön ikärakenteen muutoksen kautta. Elinajan piteneminen kasvattaa eläkkeellä vietettyä aikaa, mikä lisää eläkemenojen kasvun kautta julkisen talouden kustannuksia. Kuolevuuden kehitys vaikuttaa automaattisten vakautusmekanismien kautta eläkeikään ja eläkkeiden tasoon, mutta ei täysimääräisesti.

Eliniän vaikutuksia terveydenhoito- ja hoivameneihin on hankala arvioida, sillä eliniän pidentymisen vaikutukset julkiseen talouteen riippuvat ikääntymisen laadusta – piteneekö elinikä kalliiden toimien ansiosta vai onko se seurausta hyvinvoinnista ja terveydestä, jolloin kustannukset julkiselle taloudelle pysyisivät kutakuinkin nykyisen väestöennusteeseen perustuvalla tasolla. VM:n ja komission ennusteissa oletetaan, että puolet lisäelinvuosista ovat terveitä, jolloin eliniän piteneminen nostaa erityisesti pitkäaikaishoivan kustannuksia.

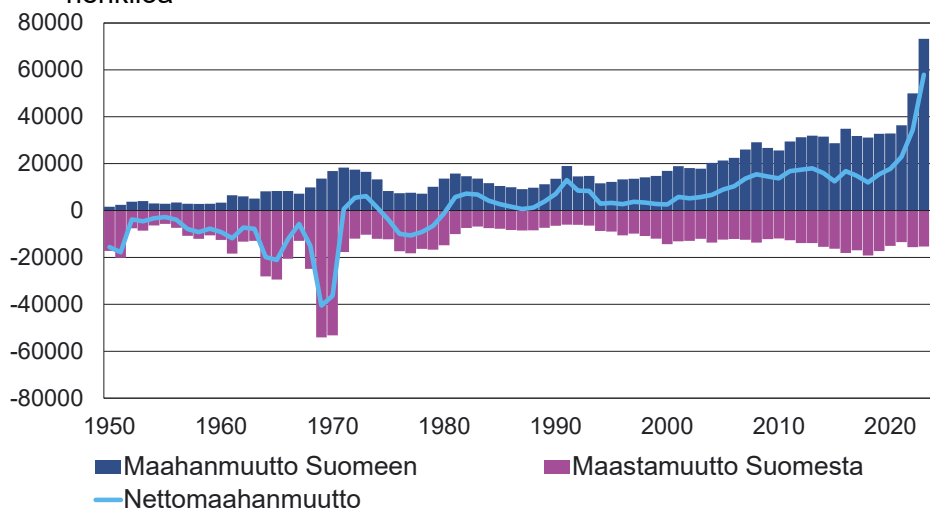
VM:n kestävyyslaskelmissa, mikäli 50-vuotiaan elinajanodote kasvaisi 1,4 vuotta peruslaskelmaa vähemmän, kestävyysvaje pienenesi noin 0,6 prosenttiyksikköä. Uuden väestöennusteen oletuksella kuolevuudesta on kuitenkin vähäinen vaikutus kestävyysvajeeseen.

Maahanmuutto

Nettomaahanmuutto on kasvanut viime vuosina. Kasvaneen maahanmuuton taustalla on viime vuonna ollut ukrainalaisten pakolaisten suuri osuus, mutta maahanmuutto muilta alueilta, kuten Aasiasta, on myös kasvanut voimakkaasti. Viime vuonna maahanmuuttajien määrä oli 73 326, mikä oli ennätysellisen korkea. Myös nettomaahanmuutto oli ennätysellisen korkea, 57 914 henkilöä, kun maasta muuttajien määrä oli 15 322. Myös vuonna 2022 maahanmuuttojen määrä oli historiallisen korkealla. Vuosina 2022–2023 nettomaahanmuuton keskiarvo oli noin 46 000. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2023 Ukrainan kansalaisten maahanmuuttajia oli 19 834 (26 prosenttia maahanmuuttoista), mikä on noin 18 000 enemmän kuin vuonna 2022.

Muuttoliike Suomeen

henkilöä

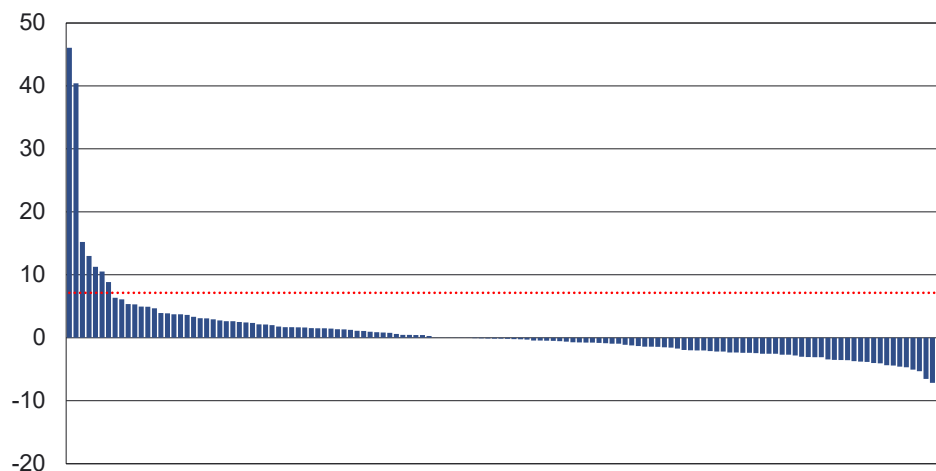
Lähde: Tilastokeskus

Tilastokeskuksen 2024 väestöennusteessa oletetaan, että nettomaahanmuutto vuonna 2024 on 52 000 ja 45 000 vuonna 2025 ja sen jälkeen 40 000 vuosittain. Maahanmuuttajien oletetaan olevan pääasiassa työkäisiä, ja maahanmuuttajien ikärakenteen oletetaan pysyvän muuttumattomana. Tilastokeskus toteaa, että maahanmuuttajien määrään liittyy merkittävää epävarmuutta. Tilastokeskus on myös nk. puhdistanut ukrainalaisten vaikutuksen ennusteesta, eli oletus 40 000 nettomaahanmuutosta ei pidä sisällään ukrainalaisia. Näin ollen vuosittainen nettomaahanmuuttojen määrä olisi noin 7 suhteessa 1000 asukkaaseen vuonna 2024.

Kansainvälisessä vertailussa noin 7 henkilön nettomaahanmuutto 1000 väestöä kohden on korkea, mutta ei poikkeuksellinen. Tarkastellessa eri maiden nettomaahanmuuttoasteita viimeisen 50 vuoden keskiarvolla (ajanjakso vastaa Tilastokeskuksen väestöennustejakson pituutta), nettomaahanmuuttoaste on ollut yli seitsemän vain seitsemässä maassa (Arabiemiraatit, Qatar, Saudi-Arabia, Oman, Singapore, Kuwait, Jordan), ks. alla oleva kuvio. Sen sijaan kehittyneissä maissa, joissa maahanmuutto on ollut pitkään korkealla tasolla, kuten Kanadassa ja Australiassa, vuosina 1975–2023 nettomaahanmuuttoasteen keskiarvo on ollut noin 6. Euroopan maista keskimäärin korkein nettomaahanmuuttoaste on tällä ajanjaksolla ollut Sveitsissä (4,6) ja Ruotsissa (3,9).

Nettomaahanmuuttoaste 1975–2024

keskiarvo

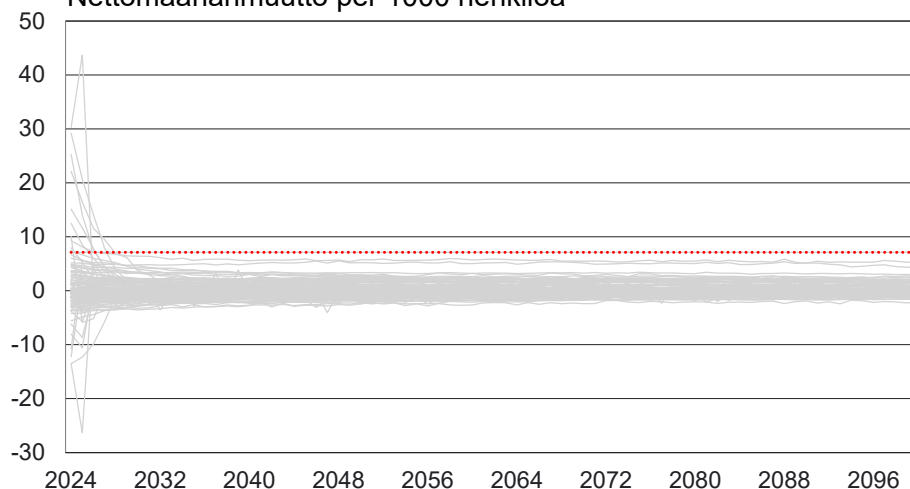

Lähde: WPP 2024

Nettomaahanmuuttoaste on korkea myös suhteessa YK:n väestöennusteisiin. Alla olevassa kuviossa on esitetty Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestöennusteen nettomaahanmuuttoaste (nettomaahanmuutto 40 000 suhteessa vuoden 2023 väestöön, punainen katkoviiva) ja YK:n vuoden 2024 väestöennusteen nettomaahanmuutto niissä 135 YK:n jäsenmaassa, jonka väestö on yli 5 miljoonaa (harmaat viivat). YK:n ennusteessa yhdessäkään jäsenmaassa nettomaahanmuuttoaste ei ole näin korkea ennustejakson ajan. Ennusteessa korkein keskimääräinen nettomaahanmuuttoaste vuosina 2024–2075 on Kanadassa (5,9), Australiassa (5,1), Yhdysvalloissa (3,3) ja Sveitsissä (3,1).

Nettomaahanmuuttoaste YK:n väestöennuste

Nettomaahanmuutto per 1000 henkilöä

Lähde: WPP 2024, VM

Korkeampi nettomaahanmuutto parantaa huoltosuhdetta lisäämällä työikäisen väestön määrää. Kestävyysslaskelmassa korkeampi nettomaahanmuutto pienentää kestävyysvajetta merkittävästi. Vuoden 2021 väestöennusteen perustuvassa tarkastelussa nettomaahanmuuton kasvu pysyvästi 7 500 hengellä pienentäisi kestävyysvajetta noin 0,4 prosenttiyksiköllä, koska työssäkäyvien suhde huollettaviin paranee sekä työpanos ja siten myös BKT kasvavat. Laskelmissa on yksinkertaisuuden vuoksi oletettu, että kasvaneen nettomaahanmuuton myötä väestön keskimääräinen tulotaso, julkisten palveluiden ja etuisuuksien käyttö ja työllisyysaste eivät muutu. Maahanmuuton voimakas kasvu vaikuttaa todennäköisesti myös talouden rakenteeseen, minkä vuoksi edellä esitetty herkkyystarkastelu ei välttämättä anna täysin todenmukaista kuvaa maahanmuuton vaikutuksista, kun muutokset ovat monikertaisia. Väestöennusteessa oletetaan lisäksi, että maahanmuuttajien kokonaishedelmällisyysluku on sama kuin muulla väestöllä.

Ero suhteessa Eurostatin väestöprojektiioon ja Komission velkakestävyyslaskelmiin

Eurostat julkaisee pitkän aikavälin väestöprojektiota 3 vuoden välein. Tämän lisäksi Eurostat on vuodesta 2022 lähtien tehnyt mm. ukrainalaisten pakolaisten takia väestöprojektiionsa kevyempiä päivityksiä vuosittain noin 25–30 vuoden aikajänteelle. Seuraava suurempi väestöprojektion päivitys ajoittuu vuoteen 2026.

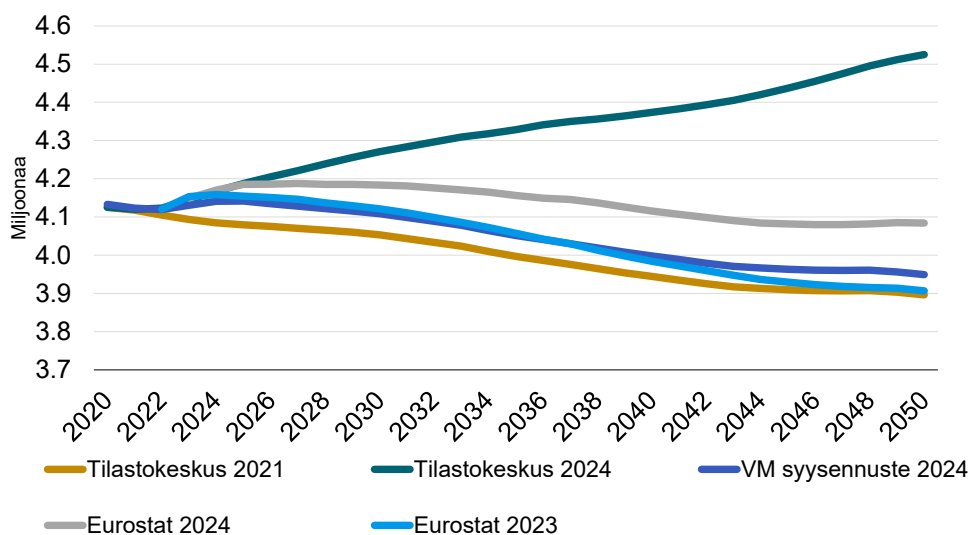
Vertailu Tilastokeskuksen väestöennusteiden ja Eurostatin väestöprojektioiden välillä paljastaa, että myös Eurostat on viimeisissä projektioissaan nostanut Suomen nettomaahanmuutto-oletusta toteutuneen nettomaahanmuuton myötä. Tuorein syksyn 2024 päivitys jää kuitenkin Tilastokeskuksen vuosien 2021 ja 2024 projektioiden väliin, eli toistaiseksi Eurostat ei ole päätenyt nostamaan Suomen nettomaahanmuutto-oletusta yhtä paljon kuin kansallinen tilastoviranomainen.⁴

Eurostatin vuoden 2023 pitkän aikavälin väestöprojektiossa kunkin EU-maan vuosien 2023–2027 maahanmuutto kehittyi lineaarisesti vuoden 2022 tasolta vuoden 2027 tasolle, joka perustuu viimeisen 20 vuoden maahanmuuton keskiarvoon. Vuodesta 2027 eteenpäin maahanmuuton taso johdetaan keskipitkän aikavälin arvion ja kunkin maan väestöosuuden perusteella laskettavasta maahanmuutosta. Nettomaahanmuutto on Eurostatin uusimmassa projektiossa n. 19 000–23 000 vuodessa vuosina 2025–2050, eli merkittävästi vähäisempi, kuin Tilastokeskuksen uudessa ennusteessa.

⁴ Nettomaahanmuutto on Eurostatin uusimmassa projektiossa n. 19 000–23 000 vuodessa vuosina 2025–2050, eli merkittävästi vähäisempi, kuin Tilastokeskuksen uudessa ennusteessa.

Väestöennusteita

Työkäinen väestö 15-74-vuotiaat

Lähde: VM, Tilastokeskus, Eurostat

Vaihtoehtoinen skenaario

Kuten edellä todetaan, Tilastokeskuksen 2024 väestöennusteessa oletetaan, että nettomaahanmuutto on vuonna 2024 52 000 ja 45 000 vuonna 2025 ja sen jälkeen 40 000 vuosittain. Arvioon nettomaahanmuuton tulevasta kehityksestä liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta.

Oletukset 40 000 ja 25 000 hengen nettomaahanmuutosta ovat korkeita verrattuna YK:n heinäkuussa 2024 julkaistuu väestöennusteeseen, jossa Suomen nettomaahanmuutokseksi vuosina 2027–2075 oletetaan olevan keskimäärin 11 000 henkeä. Eurostatin toukokuussa 2023 julkaistussa väestöennusteessa Suomen nettomaahanmuutokseksi vuosina 2027–2075 oletetaan olevan keskimäärin 13 000, mikä vastaa keskimääräistä nettomaahanmuuttoa edellisten 20 vuoden aikana.⁵

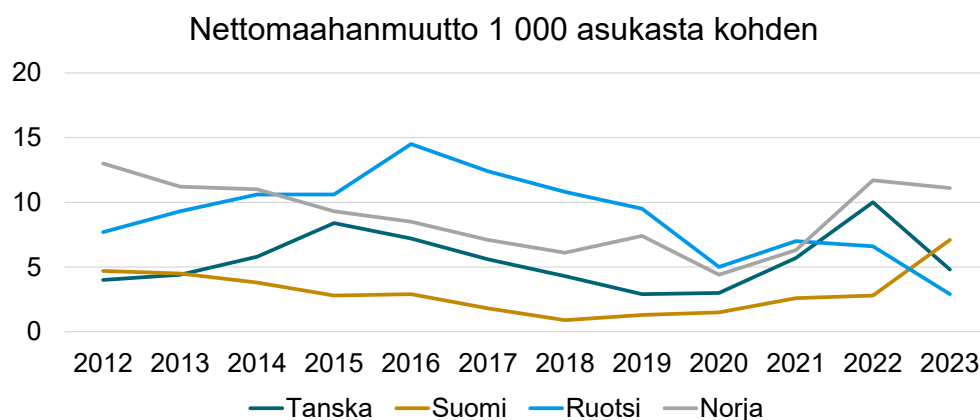
Seuraavaksi esitettävässä vaihtoehtoisessa skenaariossa väestön oletetaan kehittyvän muuten Tilastokeskuksen ennusteen mukaan, mutta arviota tulevasta nettomaahanmuutosta on muokattu siten, että vuosittaisen nettomaahanmuuton oletetaan olevan vuodesta 2025 alkaen 25 000 henkeä, mikä vastaa vuosien 2017–2023 keskimääräistä nettomaahanmuuttoa sekä keskimääräistä nettomaahanmuuttoa edellisten 120 kuukauden, eli 10 vuoden, aikana ja on kutakuinkin vuosien 2021 ja 2024 väestöennusteiden oletusten puolesta välistä. Myös Elinkeinoelämän tutkimuslaitos kiinnitti huomiota Tilastokeskuksen uuden väestöennusteen nettomaahanmuutto-oletukseen 7.11. julkaistussa blogikirjoituksessaan sekä sen liitteenä julkaistussa professori Juha Alhon

⁵ Lisätietoja, ks. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_projections_in_the_EU_-_methodology.

muistiossa, jossa tilastollisen analyysin nojalla esitetään, että pitkällä aikavälillä uskottava oletus nettomaahanmuutosta on noin 24 000.

Muut väestöön liittyvät oletukset, kuten kokonaishedelmällisyysluku ja kuolevuus vastaavat tilastokeskuksen uuden ennusteen oletuksia. Vaihtoehdoisen skenaarion tarkoitus on tarkastella nettomaahanmuutto-oletuksen vaikutusta työikäisen väestön ja vanhushuoltosuhteen kehitykseen.

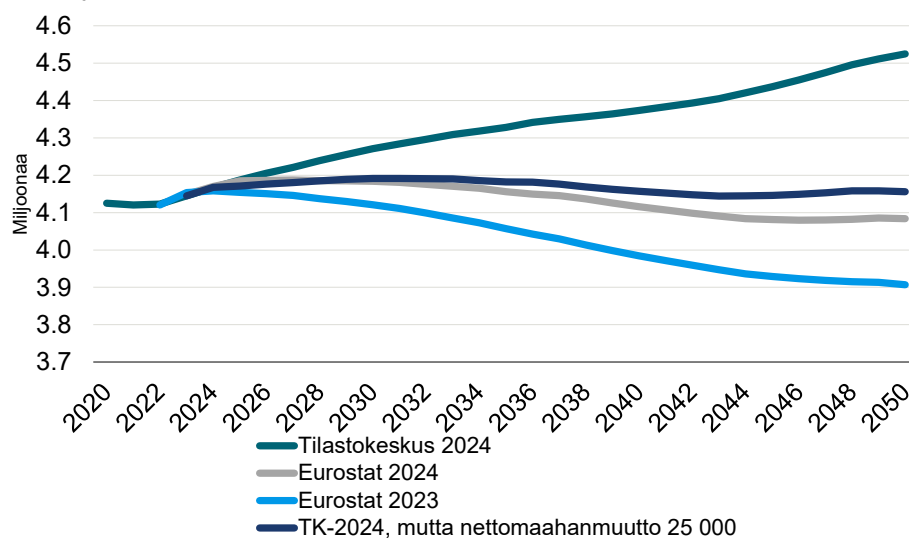
Vaihtoehtoinen nettomaahanmuuttoa koskeva oletus tuottaa väestöskenaarion, joka on linjassa Eurostatin tuoreimman väestöennusteen kanssa. Väestöön suhteutettuna 25 000 vuotuinen nettomaahanmuuttojen määrä olisi noin 4,5 suhteessa 1000 asukkaaseen, mikä on lähellä YK:n väestöennusteen keskimääräisiä nettomaahanmuuttoasteita korkean nettomaahanmuuton maille, kuten Kanadalle (5,9), Australialle (5,1), Yhdysvalloille (3,3) ja Sveitsille (3,1). Eurostatin tilaston mukaan nettomaahanmuutto 1 000 asukasta kohden on ollut vuosina 2012–2023 Norjassa ja Ruotsissa keskimäärin 8,9 henkeä, Tanskassa 5,5 henkeä ja Suomessa 3,1 henkeä.

Alla esitettävä kuvio havainnollistaa työikäisen (15–74-vuotiaat) väestön kehityksen Tilastokeskuksen uudessa väestöennusteessa, Eurostatin viimeaikaisissa ennusteissa sekä vaihtoehdoisessa skenaariossa.

Väestöennusteita

Työkäinen väestö 15-74-vuotiaat

Lähde: VM, Tilastokeskus, Eurostat

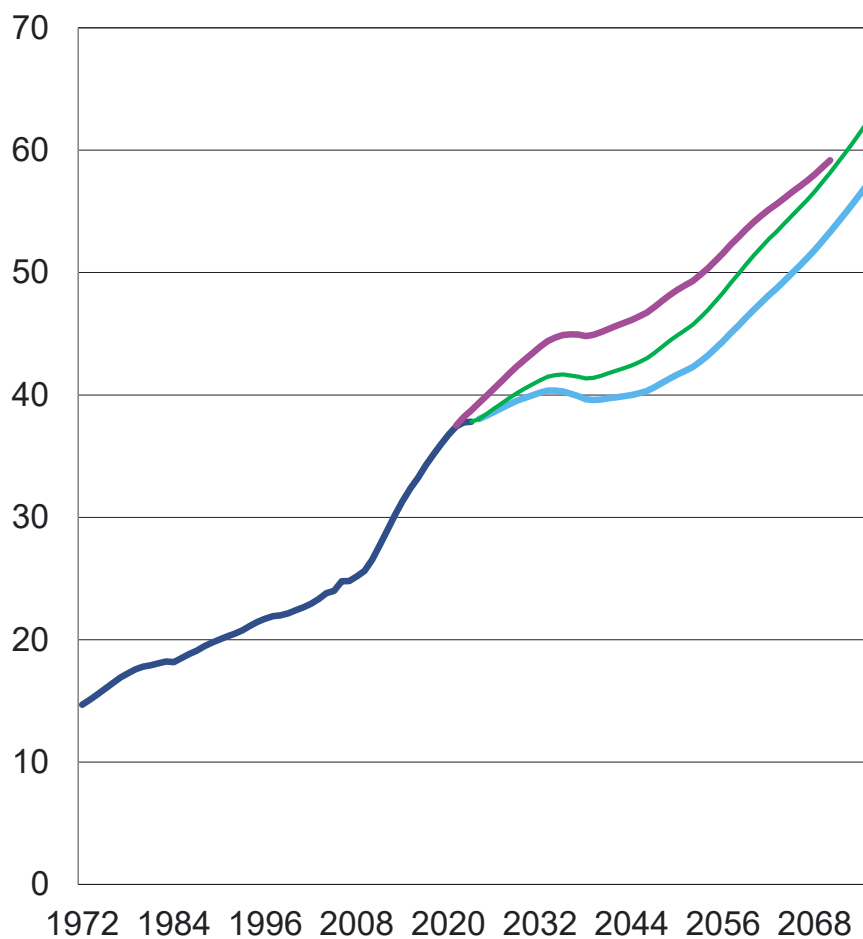
Vaihtoehtoisen skenaarion mukainen arvio työkäisen väestön kehityksestä on huomattavasti maltillisempi kuin Tilastokeskuksen ennusteissa. Työkäisen väestön määrä kutakuinkin vakiintuu nykyiselle tasolle tuleviksi vuosikymmeniksi,

Ero työkäisenväestön määrässä Tilastokeskuksen uuden ennusteen ja vaihtoehtoisen skenaarion välillä on reilut 79 000 henkeä 2030-luvulle tultaessa. Vuonna 2050 vaihtoehtoisessa skenaariossa työkäisen väestön määrä on jo 370 000 henkeä pienempi kuin Tilastokeskuksen uudessa ennusteessa.

Pienemmän nettomaahanmuutto-oletuksella on vaikutus myös vanhushuoltosuhteeseen. 2020-luvun loppupuoliskon aikana ero ei ole merkittävä, mutta kasvaa nopeammin kuin 40 000 hengen nettomaahanmuutto-oletuksen mukaisessa ennusteessa. Vuonna 2070 eroa vanhushuoltosuhteessa ei Tilastokeskuksen vuoden 2021 ennusteen ja 25 000 hengen nettomaahanmuutto-oletuksen mukaisen skenaarion välillä enää juurikaan ole.

Vanhushuoltosuhte

Yli 65-vuotiaiden suhde 15–64-vuotiaseen

— Väestöennuste 2021

— Väestöennuste 2024

— TK-2024, mutta nettomaahanmuutto 25 000